
Změnilo se opravdu hodně, říká odstupující děkan 1.LF

Změnilo se opravdu hodně, říká odstupující děkan 1.LF

Štěpán Svačina se narodil 28.10. 1952 v Praze. V roce 1978 absolvoval Fakultu všeobecného lékařství a dosáhl atestaci II. stupně v oboru vnitřní lékařství. V roce 1988 ukončil postgraduální studium na MFF UK. Je předsedou České společnosti zdravotnické informatiky a vědeckých informací ČLS JE. V roce 2002 byl jmenován profesorem pro obor vnitřní nemoci. Je ženatý a má dvě děti. Jako své záliby uvádí turistiku a rekreační běh. Od roku 1999 je děkanem 1. lékařské fakulty UK.

Jaká byla primární motivace, která vás vedla k úmyslu stát se děkanem?

V období kolem revoluce jsme se společně s více lidmi aktivizovali v Akademickém senátu naší fakulty, pak když se stal děkanem doc. Hach, pozval mne, abych se stal proděkanem - pak jsme se společně snažili táhnout fakultu kupředu i s dalšími spolupracovníky, např. profesorem Grimem. Protože se všechny věci nepovedlo dotáhnout do konce, rozhodl jsem se pokusit se dokončit započatou práci a kandidovat na děkana.

Můžete říct, jestli se vám podařilo vaše plány a představy naplnit?

Na tuhle otázku si netroufnu sám odpovědět, to by měli posoudit jiní. Podle mého názoru se povedlo rozšířit výukový prostor a stáže mediků přizpůsobit studiím a i etickým potřebám. V současnosti není možné, aby na jednoho pacienta připadalo deset nebo patnáct mediků, a více pacientů může přinést jedině rozšíření počtu výukových míst, například do dalších pražských nemocnic, na kterých fungují špičkové kliniky. Z pedagogické oblasti se v teoretických předmětech prodloužila anatomie na tři semestry, což je z velké části zásluha pana proděkana Štípka. Myslím, že jsme spíš jen nastartovali proces modernizace a zefektivnění výuky a že jde o záležitost dlouhodobou. Předpokládám, že bude pokračovat i v budoucnosti.

Projevila se modernizace i v oblasti klinických předmětů?

V klinice se udělalo hodně oddělení tzv. malých chirurgických oborů od tzv. velkých chirurgických - tento krok má své tábory zastánců i odpůrců. Já si myslím, že šlo o krok správným směrem. Přibyly "malé" zkoušky, ale s rozdělením výuky bylo možné se více soustředit na daný obor. Podobně se oddělení jednotlivých oborů odrazilo ve výuce interny. Uvidíme jak se bude situace vyvíjet dál.

Ve skutečnosti tedy není s příchodem nového děkana fakulta kormidlována úplně novým směrem, ale spíš postupně vedení fakulty naplňuje dlouhodobější záměry.

Věc se má tak: situace kolem nás není statická, nýbrž turbulentní, neustále se mění, a tak musíme neustále reagovat na věci, které se objevují. Hezky je to vidět například na volebních programech politiků - většina má plány které by chtěla uskutečnit, ale pod vlivem vnějších okolností se nakonec stejně musí při jejich naplňování přizpůsobit vnější situaci a činitelům, které na ni působí. Myslím, že se změnilo opravdu hodně a pravděpodobně bude progres a inovace pokračovat. Přitom inovace a proměny začaly už na začátku devadesátých let. Z kroků pana profesora Hacha bylo nesmírně významné pospojování všech zdvojených klinik, což byl proces opravdu dlouhodobý a nesmírně vyčerpávající.

Jak se díváte na problematiku bakalářských studií?

V bakalářských studijních programech je zajímavá situace. Rozvíjejí je všechny lékařské fakulty v ČR, bakalářské studijní programy se vytvářejí a realizují, vznikají nové a nové, podle toho, jaké jsou možnosti odborné, výukové a také prostorové. Určitě je to pozitivní, ale nevím, jestli celý systém je správný. V dlouhodobém horizontu Univerzity si myslím, že by přece jen prospělo, kdyby se všechny bakalářské obory vyučovaly na samostatné fakultě, "paramedicinské", nebo "zdravotnické", která by fungovala při nějaké lékařské fakultě. Kvůli kontinuitě je ale jasné, že by byla hloupost bakalářské obory nyní utlumit a pak čekat, že to někdo znovu nastartuje. Správná cesta možná vede tím směrem, že zatím budou bakalářské obory rozvíjet jednotlivé fakulty a v určité fázi se všechny sloučí pod nově vytvořenou fakultou.

K budoucnosti smělého návrhu na společné přijímací řízení na lékařské fakulty - Je to jenom sen, nebo jsou již jasné konkrétnější rozměry?

Návrh na společné přijímací zkoušky není nový, jedná se o nápad mnoha lidí. Pozitiva jsou na první pohled zřejmá - úspora finančních nákladů, objektivita, přehlednost, atd. Existují dokonce předběžné plány a zpracované podklady. Proti tomuto návrhu se však staví především ty fakulty, které v současnosti mají i druhé kolo přijímacích pohovorů. Ačkoliv to může mít za jistých podmínek svůj smysl, myslím si, že odhadnout z krátkého pohovoru, jestli má maturant u přijímaček dostatek předpokladů pro studium medicíny, je nemožné. Spíš to zavání možností manipulace a subjektivního hodnocení. Zajímavým signálem bylo následování našeho kroku - přijímání studentů s vynikajícími výsledky z gymnázií bez přijímaček. Začali jsme s tím před několika lety a nyní už podobně přijímají studenty i další lékařské fakulty, včetně těch, které tento způsob ještě před časem kategoricky odmítaly. Provedli jsme také hodnocení úspěšnosti našich studentů v prvním ročníku a zjistili jsme, že studenti přijati bez přijímaček si vedli u zkoušek velmi dobře. Tento krok byl tedy objektivně správný.

A co integrace pražských fakult do jedné?

K existenci jedné lékařské fakulty místo několika je možné říct tolik: vznikla by pravděpodobně extrémně silná, významná a důležitá fakulta. Je to podobné jako se Svatoplukovými pruty. Nikdo neví, co se stane v budoucnosti. Přínosem pro naši medicínu je, že i při existenci více fakult postupují tyto společně, nedělají si naschvály, ale naopak se doplňují a spolupracují na všech úrovních.

Kromě funkce děkana zastáváte také místo přednosta III. interní kliniky 1. LF UK a VFN. Jaká byla vaše cesta k současné pozici předního odborníka na metabolizmus?

Začínal jsem na fyziologii, pod profesorem Trojanem. Působil jsem tam jako pedagog a také jsme společně vyvíjeli různé počítačové modely. Na III. interně v té době existovala také počítačová skupina, takže jsem se přesunul tam. Tato klinika je orientována kardiologicky, metabolicky a endokrinologicky. A já jsem od začátku patřil do té „metabolické“ skupiny. Pak mě hodně ovlivnil profesor Páv. Pod jeho vedením jsem se začal věnovat diabetologii a studoval jsem nemoci jako cukrovka, obezita apod. Když vznikla intenzivní metabolická jednotka, pracoval jsem tam. A jelikož patří cukrovka, obezita a nemoci metabolizmu v současnosti mezi velmi frekventované a významné, jsem rád, že jsem si tento obor vybral.

Další oblastí, které se intenzivně věnujete je lékařská informatika. Počítače pronikají do medicíny, automatizace provozu a řízení procesů počítačem je realitou. Jak si představujete lékaře budoucnosti? Bude za deset let už jen "mačkat tlačítka"?

To je zajímavá otázka, ale zajímavější by bylo znát odpověď. Objevila se již spousta "pomůcek", různé expertní systémy a mysleli jsme si, že lékař půjde nahradit. Celosvětově nad tím bádaly tisíce lidí, spousta času se věnovala ověřování a testování. Ukazuje se ale, že iluze "náhrady lékaře" je opravdu jen iluzí. Mobilní telefony, počítače, internet, automatické zpracování dat je úžasné, ale je to jen pomůcka. Dokážou dostat všechny informace a důležité údaje na vzdálenost tisíce kilometrů, ale na konci musí sedět člověk - lékař, který rozhodne. Proto označení "pomůcka". Všechny vymoženosti současné techniky mají lékaři umožnit, aby měl k dispozici co nejvíce informací a aby na jejich základě správně rozhodl.

Téměř poslední otázka směřuje mimo fakultu a nemocnici. Dokážete si při plném pracovním vytížení najít chvíli volného času? Jak ji strávíte?

Volný čas? Doma mi nadávají, že večer dlouho ťukám do počítače, ale vždy je nutné něco dodělat, dokončit. Ale samozřejmě, několikrát týdně si zaběhám - trochu sportu je potřeba, aby člověk úplně nezakrněl. Občas si poměřím dosažené sportovní úspěchy v nějakém závodě.

A jste spokojen s dosaženými výsledky?

Není to tedy úplně optimální, ale vzhledem k tomu, kolik času můžu běhu věnovat, jsem s výsledky docela spokojen. A kromě běhu mám rád také turistiku a cestování!

Co kdybyste se ocitl o šest let zpátky v čase - vybral byste si opět možnost kandidovat na děkana?
...(smích), asi ano. Je to manažersky zajímavý post... docela mě mrzí, že už to končí!

rozhovor vedl Martin Kucharík, student 1.LF UK, redaktor časopisu 1.LF UK Mefisto